

הוא בשבילו, פָּרַט לָנֶחַ וּבָנָיו, וְזָכוּתָם לֹא הִיְתָה אֲלֵא לְהִגָּן עֲלֵיהֶם וְעַל בְּתֵיהֶם, וְלֹא הִיְתָה מִסְפִּיקָה זָכוּתָם כָּל כֶּף לְהִגָּן עַל כֵּל הַדּוֹר.

וְאוֹתָם שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ חֲנוּךְ וַיֵּרֶד, שֶׁהִיְתָה לָהֶם נִשְׁמָה, וּרְאוּיִים שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַנָם, (מִתּוֹ מִקְדָּם לְכוּ), וְהָיוּ מֵה שֶׁאָמַר הַפְּתוּב (שם ח) כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת חַיִּים בְּאֶפְיוֹ, שֶׁעַל אוֹתָם שֶׁנִּשְׁמָה קְדוּשָׁה הִיְתָה בָהֶם. שֶׁלֹּא תֵאמַר שֶׁעַל אֵלוֹ שֶׁהָיוּ בְּמִבּוּל אָמַר הַפְּתוּב, אֲלֵא בֵּא הַפְּתוּב וְאָמַר (שם) מִכֹּל אֲשֶׁר בְּחִרְבָה מִתּוֹ, שֶׁלֹּא הָיוּ בִימֵי דוֹר הַמִּבּוּל וְלֹא בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֲלֵא בְּחִרְבָה מִתּוֹ, כְּלוּמַר, כְּבָר נִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר בְּעוֹלָם צַדִּיק לְהִגָּן עַל דּוֹרוֹ, וְאֵז נַעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי אַבָּא, לֹא אֲמַרְתִּי לָךְ שֶׁהַלְבוּשׁ הַזֶּה שֶׁל זֶהב, שֶׁהוּא לְבוּשׁ שֶׁל בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה? שֵׁיאֵמַר, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה, גְּדוֹל חֶלְקָם עַל הַכֹּל לְעוֹלָם הַבָּא. עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵה שֶׁפְּתוּב (תהלים קג) הַלְלוּהוּ בַתְּקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ"ו בַּנְּבֻל וּכְנֹ"ר הַלְלוּהוּ"ו בַּתְּ"ף וּמַחֹל הַלְלוּהוּ"ו בַּמְנִי"ם וְעַגְב. וְכִי צָרִיךְ קוֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא אֵת זֶה?

אָתָּא אָמַר דּוֹד, כֹּל מֵה שֶׁתִּשְׁבַּחוּ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִנֵּי הַזְּמַר הַלְלוּ, אֵינוֹ כְּלוּם. כְּאֵדָם הָאוֹמַר לְחִבְרוֹ: עֲכָשׁוּ עֲשֶׂה זֶה וְזֶה, וְכֹל מֵה שֶׁתַּעֲשֶׂה אֵינוֹ כְּלוּם, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה דְבַר פְּלוּנִי. כֶּף אָמַר דּוֹד, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע אֵינוֹ הַלְלוּ, אֲלֵא מֵהוּ הַלְלוּ? כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהַלֵּל יְהִי הַלְלוּיָהּ. וְהָאֲחֵר אֵינוֹ כְּלוּם, אֲלֵא הַלּוּל הַנִּשְׁמָה, זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (שם) כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהַלֵּל יְהִי הַלְלוּיָהּ.

וּבְנֵוְהִי. וְזָכוּתָהוּן לֹא הָוּה, אֲלֵא לְאִגִּין עֲלֵיהוּן וְעַל בְּתֵיהוּן, וְלֹא הָוּה סִגֵּי זָכוּתָהוּן כֹּל כֶּף, לְאִגְנָא עַל כֹּל דְּרֵא.

וְאֵינוּן דְּהוּו זָפֵאִין בְּקִדְמִיתָא, כְּגוֹן חֲנוּךְ וַיֵּרֶד, דְּהָוָה לְהוּן נִשְׁמָתָא, וְחִזְיִין לְמִיעֵבַד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵיהוּן, (מִיתּוּ בְּקִדְמַת דְּרֵא). וְהָיוּ דְאָמַר קָרָא, כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאֶפְיוֹ, דְּעַל אֵינוּן דְּנִשְׁמָתָא קְדִישָׁא הָוּה בְּהוּ. דְּלֹא תִימָא דְּעַל אֵלִין דְּהוּו בְּטוֹפְנָא אָמַר קָרָא. אֲלֵא אָתָּא קָרָא, וְאָמַר, מִכֹּל אֲשֶׁר בְּחִרְבָה מִתּוֹ, שֶׁלֹּא הָיוּ בִימֵי דוֹר הַמִּבּוּל, וְלֹא בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֲלֵא בְּחִרְבָה מִתּוֹ, כְּלוּמַר כְּבָר נִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר בְּעוֹלָם צַדִּיק לְהִגָּן עַל דּוֹרוֹ, וְאֵז נַעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים.

אָמַר לִיהִ ר' חֵיִיא לְרַבִּי אַבָּא, לֹא אֲמַרְתִּי לָךְ דְּהָאֵי גּוֹלְתָא דְּדִהְבָא דְּהוּא גּוֹלְתָא מְאָרִיִּהוּן דְּמִתְנִיתִין. לִימָא, זָפֵאִין אֲתוּן מְאָרִיִּהוּן דְּמִתְנִיתִין, סִגֵּי חוּלְקָהוּן עַל כּוּלָא לְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאֵי דְכָתִיב. (תהלים קג א) הַלְלוּהוּ בַתְּקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ"ו בַּנְּבֻל וּכְנֹ"ר הַלְלוּהוּ"ו בַּתְּ"ף וּמַחֹל הַלְלוּהוּ"ו בַּמְנִי"ם וְעַגְב. וְכִי צָרִיךְ קוֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא לְהָאֵי.

אָתָּא אָמַר דּוֹד, כֹּל מֵה שֶׁתִּשְׁבַּחוּ לְקַמֵּי קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהִנֵּי מִנֵּי זְמַר, אֵינוֹ כְּלוּם. כְּאֵדָם הָאוֹמַר לְחִבְרוֹ, עֲכָשׁוּ עֲשֶׂה זֶה וְזֶה, וְכֹל מֵה שֶׁתַּעֲשֶׂה אֵינוֹ כְּלוּם, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה דְבַר פְּלוּנִי. כֶּף אָמַר דּוֹד, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע אֵינוֹ הַלְלוּ, כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהַלֵּל יְהִי הַלְלוּיָהּ. וְהָאֲחֵר אֵינוֹ כְּלוּם, אֲלֵא הַלּוּל הַנִּשְׁמָה, הַדָּא הוּא דְכָתִיב כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהַלֵּל יְהִי הַלְלוּיָהּ.